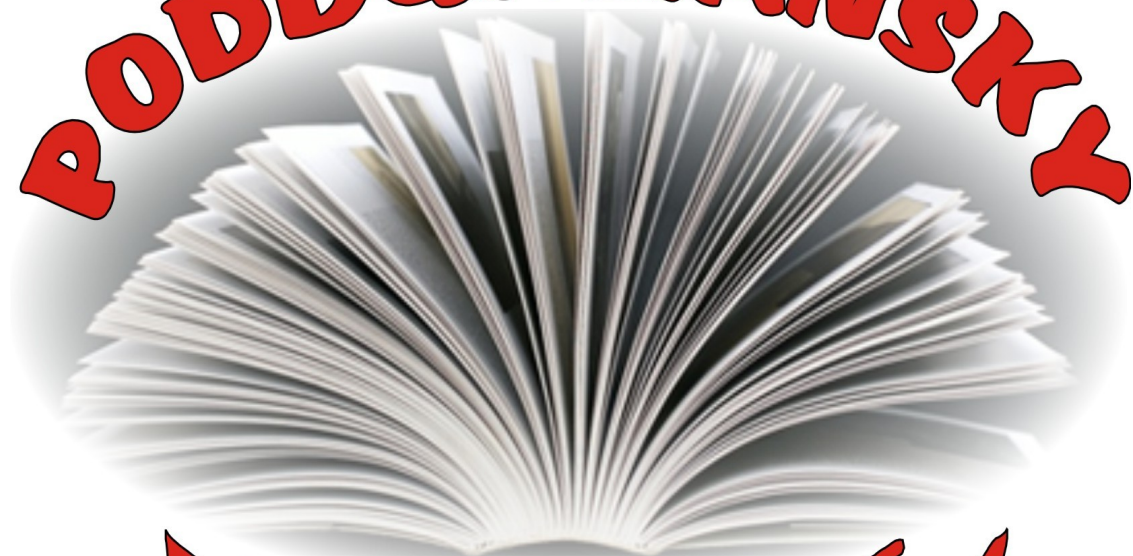

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 8 číslo 2

2017

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

Leto s knihou

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Z aktivít našej knižnice.....</i>	<i>1</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>9</i>
<i>Regionálne osobnosti – Arsenij Kocak.....</i>	<i>12</i>
<i>Z pera našich čitateľov.....</i>	<i>14</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>16</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>18</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>19</i>
<i>Najkrajšie knižnice sveta.....</i>	<i>20</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>22</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>23</i>

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

V rámci výchovno-vzdelávacej činnosti sa už v materských školách učiteľky snažia, aby deti získali pozitívny vzťah k čítaniu a ku knihám. Aby u detí rozvíjali pozitívny vzťah ku knihám, motivujú ich aj tým spôsobom, že navštevujú s nimi knižnicu. Aj **3. apríla 2017** sa deti MŠ Ul. gen. Svobodu stretli v knižnici na besiedke o knihách a knižnici pod názvom

Všetko čo viem, ti rozpoviem s pani knihovničkou, ktorá im okrem čítania

rozprávok vysvetlila, ako treba s knihami zaobchádzať, že požičiavanie kníh má svoje pravidlá, ale tiež ako sa majú v knižnici správať. Keďže pre deti sa v knižnici nachádzajú nielen rozprávkové knihy, ale napríklad aj rôzne náučné a encyklopedické knihy, tak si z jednej takejto encyklopedickej knihy urobili malý kvíz, v ktorom si precvičili svoje hlavičky, a tak získali množstvo nových poznatkov.

Na zážitkovom čítaní v Podduklianskej knižnici **4.4.2017** sa žiaci ZŠ Ul. Karpatská zoznámili so slávnym hudobným skladateľom, ktorého meno je **Sebastián Nota** a je hlavnou postavou knihy spisovateľa **Daniela Heviera Skladací dáždňik a Dáždňikový skladateľ**. Tento dáždňikový skladateľ vždy, keď pršalo, vyšiel si s dáždňikom na prechádzku a počúval melódie, ktoré mu vyklopkávali dažďové kvapky. Pim-pam-pimpim-pá... Táto zaujímavá kniha obsahuje niekoľko krásnych príbehov a navyše sa odlišuje od ostatných kníh tým, že sa dá listovať z dvoch strán. Z jednej strany sú zaujímavé príbehy a z druhej strany sú krásne básničky.

Žiaci **ZŠ Nižný Mirošov** navštívili Poddukliansku knižnicu vo Svidníku **7. apríla 2017**

v rámci svojho programu zameraného na poznávanie kultúrno–vzdelávacích inštitúcií vo Svidníku. Prvou ich zástavkou bola Podduklianska knižnica, kde sa mali možnosť oboznámiť s jej činnosťou, s jednotlivými oddeleniami, so stavaním a radením knižničného fondu, ako vyhľadávať knihy, čo všetko sa v knižnici deje okrem požičiavania kníh a veľa iných

zaujímavých vecí. Žiaci si potom mali možnosť pozrieť výstavku obrázkov a ručných výtvorov z regionálnej súťaže vo vyhotovovaní a kreslení postavičiek ľubovoľnou technikou podľa prečítanej rozprávky pod názvom *Z ríše rozprávok*, do ktorej sa zapojili aj žiaci tejto školy. Celkom na záver pre nich pripravili tety knihovníčky tzv. tvorivú dielňu, v rámci ktorej sa učili, ako sa vyrábajú papierové tulipány.

V priestoroch Podduklianskej knižnice bola v dňoch **9.5.-31.5.2017** sprístupnená putovná výstava Múzea školstva a pedagogiky v Bratislave **Športovci v školských laviciach**. Táto výstava, to sú spomienky významných slovenských vrcholových športovcov niekoľkých generácií z rôznych druhov športu na časy, keď ešte sami boli žiakmi a študentmi, spomínajú na svoje športové úspechy, ktoré dosiahli práve v období, keď každodenne

zasadali do školských lavíc, čo im škola dala alebo vzala? V ich spomienkach sa odzrkadľuje aj charakter doby, v ktorej chodili do školy a športovali. Sú to športovci: Matilda Schrojfová, Jozef Golonka, Vladimír Hopka, Mária Mračnová, Katarína Ráczová, Stanislav Kropilák, Miloš Mečír, Richard Kapuš, Martina Moravcová, Dominik Hrbatý, Peter a Pavol Hochschornerovci, Veronika Strapeková a Matej Tóth. Výstava je aj ukážkou ako vyzerala telesná výchova na školách pred viac ako šesťdesiatimi rokmi, ale aj pred niekoľkými rokmi.

V materských školách pod odborným pedagogickým vedením, nenásilnou a pre deti pútavou a zaujímavou formou, prebieha množstvo činností, ktoré pozitívne ovplyvňujú okrem iného aj jazykovú kultúru detí. Jednou z takýchto činností je aj prednes básničiek, riekaniiek a krátkych príbehov. Recitácia a výrazný prednes napomáhajú deťom v rozvoji ich komunikačných, jazykových i pamäťových schopností, odhaľujú a rozvíjajú skrytý

talent, ktorý môže výrazne ovplyvniť budúcnosť malého človečička. Deti materských škôl v meste Svidník sa **11. mája 2017** stretli v knižnici, aby si vypočuli, povzbudili, ale aj zatlieskali detičkám, ktoré sa naučili a predniesli básničku alebo rozprávku. Vystúpiť pred publikom a recitovať nie je jednoduché, ale oni to zvládli na jednotku a za odmenu získali diplomy a vecné ceny. Podujatie spestrili svojim prednesom žiačky 2. ročníka ZŠ Ul. 8. mája Nikoleta Popiková, Tereza Popovcová a Jana Dovičáková. Tohto roku to bol už 8. ročník tejto recitačnej súťaže, ktorej názov je **Za slniečka, skoro zrána**.

Z ríše rozprávok je názov podujatia, ktoré sme v tomto roku v knižnici organizovali už po dvadsiatykrát. Ide o regionálnu súťaž vo vyhotovovaní a kreslení postavičiek ľubovoľnou technikou podľa prečítanej rozprávky.

Do súťaže sa zapojili: ZŠ Ul. Komenského; ZŠ Ul. 8. mája; Spojená škola, ZŠ; ZŠ Nižný Mirošov; ZŠ Ladomirová. Trojčlenná porota, ktorej predsedom bol Mgr. Ján Halčík, vyhodnotila 46 prác, ktoré boli rozdelené do troch kategórií. Víťazi jednotlivých kategórií si za svoje ocenené práce dňa **18.05.2017** prevzali v knižnici diplomy a vecné ceny. Spestrením podujatia bola prednáška Mgr. Jána Halčíka o výtvarných technikách a výtvarnej predstavivosti. Ján Halčík učil deti

rozlišovať výtvarné práce, či ide o kresbu, maľbu, koláž pod.

I. kategória: Výtvarné práce

1. miesto Soňa Pásztorová	ŠKD pri Spojenej škole, ZŠ
1. miesto Ján Haluška	ŠKD pri ZŠ Ladomirová
1. miesto Natália Hajduková	ŠKD pri Spojenej škole, ZŠ
2. miesto Lukáš Cina	ŠKD pri ZŠ Ladomirová
3. miesto Marcel Šivák	ŠKD pri ZŠ N. Mirošov

II. kategória: Kombinovaná technika

1. miesto Slávka Cinová a
Barbora Šafránová	ŠKD pri ZŠ Ladomirová
2. miesto Andrea Haľková	ŠKD pri ZŠ Ul. Komenského
3. miesto kolektívna práca	ŠKD pri ZŠ Ladomirová
4. miesto Viktória Frančáková	ŠKD pri ZŠ Ul. Komenského

III. kategória: Rozprávkové postavičky

1. miesto kolektívna práca	ŠKD pri ZŠ Ladomirová 1. roč.
2. miesto kolektívna práca	ŠKD pri ZŠ Ul. Komenského, 3. odd.
2. miesto kolektívna práca	ŠKD pri ZŠ Ul. 8. mája, 3. odd.
3. miesto kolektívna práca	ŠKD pri ZŠ Ladomirová, 3. roč.
3. miesto kolektívna práca	ŠKD pri ZŠ Ul. 8. mája, 1. odd.

Autor kníh *Záhadná tuláčka* a *Preteky s časom* Miroslav Majerník, jeden z predstaviteľov prozaického žánru v literatúre v našom regióne, sa **24. mája 2017** stretol v priestoroch Podduklianskej knižnice so svojimi priaznivcami na besede o svojej najnovšej knihe

Záhadná tuláčka. Miroslav Majerník, spisovateľ a blogger, je známy svojou literárnou tvorbou, ktorá je zameraná na príbehy, poviedky a najnovšie napísal román pod názvom *Záhadná tuláčka*. Tento román je fikciou, ale autor sa v ňom inšpiroval aj skutočnými udalosťami, ktoré sa stali buď jemu osobne alebo jeho kamarátom a známym. Je to dobrodružná beletria s prvkami cestopisu, popretkávaná detektívnou zápletkou, humorom, dobrodružstvom štyroch kamarátov, ktorí sa na malej plachetnici vydávajú spoznávať krásy Jadranského mora. Okrem už spomínaných kníh v malom náklade vydal ešte dve

publikácie o rodinnej histórii. Toto podujatie bolo spestrené hudobným vstupom žiakov Základnej umeleckej školy vo Svidníku pod vedením učiteľov Ľuboša Kaliňáka a Mareka Kizáka a premietaním fotografických záberov Antona Hričana, jedného z členov posádky a dobrého priateľa pána Majerníka z ich spoločnej plavby po Jadrane, ktorú absolvovali pred dvomi rokmi.

Dňa **1. júna 2017** sa v Podduklianskej knižnici uskutočnila beseda s vedeckým pracovníkom, biológom, publicistom a jedným z najznámejších slovenských spisovateľov v jednej osobe **Gustávom Murínom**. Autor pútavou formou, prostredníctvom elektronickej prezentácie, oboznámil prítomných so známymi osobnosťami, rodákmi, ale aj ich potomkami, ktorí sa preslávili vo svete, ako napr. Michal Baluďanský, Andy Warhol, Štefan Roman, Paul Newman, Steve McQueen, Jon Voight, Eugen Andrew Cernan a iní. Načrel aj do takej témy ako je manželstvo, dlhovekosť, životospráva, obezita, chudnutie, staroba. Gustáv Murín nielen pútavo a zaujímavo píše, ale je aj vynikajúcim rozprávačom. Tešíme sa na jeho ďalšie knihy a besedy s ním.

Za osobnej účasti autora sa v Podduklianskej knižnici uskutočnila **14.6.2017** prezentácia knihy **Chrbtom k horám. Dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov**, ktorej autorom je popredný kanadský historik a jeden z najväčších odborníkov na dejiny východných Slovanov, univerzitný profesor Paul Robert Magocsi. Táto kniha zachytáva v

prehľadnej forme dejiny karpatských Rusínov. Tie sú rozložené do 35 kapitol, obohatené o mapy daných historických reálií, náčrty, obrazy i dobové fotografie približujúce svet Rusínov žijúcich severne i južne od hrebeňov Karpát. Kniha je písaná pútavým jazykom a jasne približuje a vysvetľuje vývoj rusínskeho obyvateľstva. Obohatená je o esejistický prehľad literatúry zaoberajúcej sa dejinami karpatských Rusínov. O vydanie knihy sa zaslúžil prof. Peter Švorc, z Prešovskej univerzity v Prešove, ktorý je aj riaditeľom vydavateľstva Universum v Prešove a ktorý celé toto podujatie moderoval.

V rámci 63. Slávností kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska sa dňa **16. júna 2017** v Podduklianskej knižnici uskutočnila **beseda s ukrajinskými spisovateľmi** Zakarpatskej oblasti Ukrajiny: Stepanom Biljakom, Myroslavom Dočyncom, Jaroslavom Fedyšynom,

Vasiľom Husti a predstaviteľmi vydavateľstiev Timpani a Karpaty z Užhorodu a Karpatska veža z Mukačeva. Zároveň uvedení autori a vydavatelia darovali do knižnice ukrajinskú literatúru (próza, poézia) od rozličných ukrajinských spisovateľov.

Aj napriek nepriaznivému počasiu sa tohtoročné podujatie **Leto s knihou**, ktoré sa uskutočnilo dňa **26.6.2017**, namiesto avizovanej pešej zóny v priestoroch Podduklianskej knižnice, vydarilo a deti materských a základných škôl v meste Svidník sa mohli zúčastniť tohto podujatia plnom hier, súťaží a zábavy.

text a foto Nadežda Mičáková

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

JUBILEJNÉ PUBLIKÁCIE

Do regionálnej historiografie podduklianskeho regiónu patria o. i. aj jubilejné publikácie, ktoré sa obsahovo viažu k dejinám a súčasnosti obcí Stropkovského okresu a k mestu Stropkov. Niektoré z nich sa nachádzajú v regionálnom knižničnom fonde oddelenia bibliografie a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku.

V r. 1996 vydal Obecný úrad v Chotči publikáciu **Historický vývoj obce Chotča**, ktorá vyšla pri príležitosti 617. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Jej autorom je **PhDr. Štefan Radačovský**. Z publikácie sa dozvieme, že počiatky

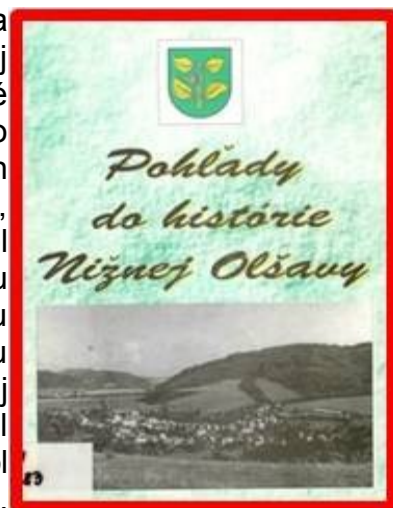

obce súvisia s dejinami Stročina a jeho panstva. K tomuto panstvu až do r. 1379 patrilo územie a dediny od rieky Chotčianky, ktorá bola zároveň chotárnou hranicou Stropkova a Chotče až po dedinu Dubová a hranice s Poľskom. V listine z r. 1379 sa za riekou Chotčianka spomína jediná dedina Chotča (ako Hluchina). Obec v tomto období patrila do Zemplínskej stolice. Ďalšie kapitoly v publikácii sa týkajú starších dejín obce, vývoja obyvateľstva a domácnosti, povojnového vývoja, vývoja obce po roku 1989. Z historických zaujímavostí vo vzťahu k obci je hodno spomenúť, citujem (s. 4, 7, 9, 10) napr., že v r. 1492 cez Chotču prechádzali poľské vojská kráľoviča Jána Alberta, ktoré boli v januári 1492 porazené v bitke pri Stropkove. V r. 1492-1496 existoval v Chotči katolícky kostol a dedina bola sídlom farnosti. Kostol

bol v čase poľských nájazdov zničený. Terajší rímskokatolícky kostol je z r. 1910 s patrocíniom Najsvätejšieho Srdca Ježišovho. V obci je aj gréckokatolícky chrám postavený v r. 1969. V osemdesiatych rokoch 17. stor. sužovali aj Chotču povstalci Imricha Tökölyho (kuruci) ako aj cisárske vojská (labanci) a vymáhali od poddaných rôzne

vojenské dávky. Prvá svetová vojna sa dotkla aj Chotče. Už v septembri 1911 sa konali v chotári obce cisárske vojenské manévry ako súčasť celoarmádneho cvičenia v celej Rakúsko-Uhorskej monarchii. Obec neobišli ani hrôzy 2. svetovej vojny. Evakuovaných bolo 42 rodín. Oslobodenia sa občania dočkali 27. novembra 1944. Z obce pochádza napr. **Ján Kopina, pedagóg a jazykovedec.**

Ďalšia jubilejná monografia s názvom **Pohľady do histórie Nižnej Olšavy** bola vydaná v r. 1997. Vydal ju Obecný úrad Nižná Olšava pri príležitosti 615. výročia prvej písomnej zmienky. Autormi publikácie sú **Michal Hrabko**, vtedajší starosta obce, a **Mgr. Andrej Kaputa**, archivár. Z publikácie sa čitateľ dozvie, že, citujem ... obec má bohatú minulosť. Jej prvá písomná zmienka pochádza z r. 1382. Obec patrila k hradu Modré pole, ktorý vlastnili Ákošovci, neskôr jej vlastníkom boli zemepáni z Rozhanoviec. Aj keď pôvodné obyvateľstvo bolo slovenské, až začiatkom 15. stor. bolo doosídlené rusínskym obyvateľstvom. V nasledujúcich storočiach si Nižnú Olšavu držali ako vlastníci rôzni zemepáni, hoci územne patrila vždy do Zemplínskej stolice. V obci bol liehovar a píla. Koncom 19. a v prvej tretine 20. storočia ju zastihlo značné vysťahovalectvo do zámoria. Biedou a vysťahovalectvom skúšaná Nižná Olšava priniesla ďalšiu obeť v podobe svojich občanov, ktorí bojovali a padli v prvej svetovej vojne na ruskom a talianskom fronte. Pôvodný kostol v obci bol katolícky a bol postavený v r. 1604, ďalší s farou bol postavený v r. 1749, terajší je zo začiatku 19. stor. V 2. svetovej vojne sa občania zapojili do partizánskeho hnutia. Obec bola 18. septembra 1944 z väčšej časti vypálená a obyvateľstvo bolo evakuované. V r. 1946 Nižná Olšava dostala Rád SNP I. triedy. Po oslobodení sa obec všestranne rozvinula. Za zmienku stojí, že napr. v r. 1980 bol v obci založený folklórny súbor Olšavanka, po druhej svetovej vojne tu pracoval aj divadelný súbor. Po druhej svetovej vojne sa masovo začal organizovať aj šport. Prvým organizovaným športom bol futbal, ktorý vznikol v obci v r. 1948 a jeho hlavným iniciátorom bol Andrej Kosturský. Neskôr sa pokračovalo v súťažiach vo futbale, atletike, nohejbale a volejbale.

V r. 1998 vydal Obecný úrad v Bukovciach monografiu pod názvom **Bukovce (Stručný náčrt starších dejín dediny a kláštora)**. Jej autorom je **PhDr. Ján Mojdis, CSc.** Obec má bohatú históriu, prešla aj zložitým administratívnym členením

tak v starších ako aj v novších dejinách, ako dedina pod názvom Bukovce je známa až od roku 1964. Autor ponúka čitateľom dejiny i súčasnosť obce prostredníctvom kapitol Veľké Bukovce, Malé Bukovce, Bukovský kláštor (Náčrt dejín baziliánskeho kláštora) a Náčrt dejín Bukoveckého kláštora. Z publikácie sa dozvieme napr., že dominantnou stavbou dediny je kamenný kostol, ktorý ostal po bývalom kláštore zničenom v 50-tych rokoch 20. stor. Z kapitol Bukovský kláštor a Náčrt dejín Bukoveckého kláštora sa dozvieme napr., že náboženský život obce bol spätý s existenciou kláštora v katastri obce. Je to miesto, kde sa dodnes konajú tradične každoročne púte späť s existenciou kláštora rádu baziliánov. Baziliáni sú katolíckou rehoľou východného obradu a za zakladateľa sa považuje Bazilij Veľký (330-379). Kláštor baziliánov v Bukovci bol založený v r. 1742. Jeho história je spätá s prvým baziliánskym

mníchom Irinejom Jaselským, ktorý územie kláštora odkúpil od zemepána, aby bol kláštor aj majetkovo nezávislý. Jaselský sa od r. 1738 ako prvá hlava kláštora stal jeho stálym obyvateľom a zaslúžil sa o opravu a rozšírenie zanedbanej budovy kláštora. V r. 1776 ďalším predstaveným bol Gedeon Danilčák, ktorý stál na jeho čele do r. 1781. Po ňom prichádza Arsenij Kocák, filológ, doktor teológie, ktorý v kláštore pôsobil do r. 1784, po 16 rokoch sa do kláštora opäť vrátil. Zanedbaný a chátrajúci kláštor spolu s kostolom dal obnoviť, a tak zachránil kostol aj kláštor pred zánikom. Posledným predstaveným kláštora bol Bazil Szegedy. Je potrebné spomenúť, že z obce Bukovce pochádza už spomínaný **Arsenij Kocák** (1737-1800), baziliánsky mních, filológ, doktor teológie, autor prvej ruskej gramatiky a prvých ruských učebníc pre žiakov základných. Rodákom z Bukoviec je **Andrej Šlepecký**, mitroforový protojerej, farár a administrátor Karpatskoruskej Pravoslávnej eparchie v St. Clair (USA). Jeho brat **Ivan Šlepecký**, rodák z obce, bol šéfredaktorom zborníka Prjaševščina. Bol zodpovedným redaktorom vydania publikácie Alexandra Pavloviča Izbrannye proizvedenia, ktoré knižne vyšli v r. 1955. Ďalší z rodu Šlepeckých z Bukoviec, **Andrej Šlepecký**, bol vedeckým pracovníkom, historikom, a zberateľom historických pamiatok písaných cyrilikou. Bol veľkým znalcom života a diela Alexandra Pavloviča. Rodákom z obce je aj **Pavol Maskalík**, divadelný herec Divadla A. Duchnoviča v Prešove a autor niekoľkých publikácií, za ktoré získal literárnu Cenu Ivana Franka za rok 2009. V Bukovciach je pochovaný a má postavený pomník **Ivan Polyvka (Polivka)**, pedagóg, folklorista, literát a kultúrno-osvetový činiteľ, ktorého pedagogická a kultúrno-osvetová činnosť je spojená aj s mestom Svidník. Jedna z ulíc vo Svidníku je pomenovaná jeho menom.

Veríme, že uvedené monografie svojim obsahom zaujmú čitateľov a poskytnú im užitočný prehľad o dejinách a súčasnosti týchto obcí.

Emília Kudlová

pokračovanie v ďalšom čísle

Chotča

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Chot%C4%8Da>

https://sk.wikipedia.org/wiki/Ni%C5%BEn%C3%A1_Ol%C5%A1ava

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Bukovce_\(okres_Stropkov\)#/media/File:Bukovce.jpg](https://sk.wikipedia.org/wiki/Bukovce_(okres_Stropkov)#/media/File:Bukovce.jpg)

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Arsenij Kocak

baziliánsky mních, teológ, jazykovedec, pedagóg

Vlastným menom Oleksij Fedorovič Kocak. Narodil sa 14.3.1737 v obci Veľké Bukovce (teraz Bukovce), okr. Stropkov, v rodine miestneho gréckokatalického kňaza. Základné vzdelanie získal doma, v Bukovciach. Neskôr študoval v Užhorode a v Prešove, kde

ukončil gymnázium. V kláštore v Krásnom Brode vstúpil do rehole baziliánov (vasilianov). V Košiciach vyštudoval filozofiu. Na univerzite v Trnave vyštudoval teológiu a získal titul doktora teológie (ThDr.). Niektoré pramene uvádzajú, že tento titul získal A. Kocak na univerzite v Košiciach, o čom svedčia aj jeho poznámky v niektorých rukopisných knihách (viď Naukový zbirnyk Muzeju ukrajinskoho kul'tury v Svydnyku, č. 15, zv. 2, s. 7). Po skončení štúdií pôsobil vyše tridsať rokov ako profesor v kláštorných školách v Krásnom Brode (r. 1768 a 1771 magister noviciátu), v Imstičeve, Mária Povči (Povčanské), v Malom Bereznom a na Čenečej hore pri Mukačeve na Zakarpatsku. Učil v nich a prednášal cirkevno-slovanský a latinský jazyk, rétoriku, poetiku, históriu, filozofiu a rad teologických disciplín. Rukopisný prehľad jeho prednášok sa nachádza v kláštornej knižnici v Mukačeve. V r. 1781-1784, 1786 a 1789-1797 bol

igumenom v kláštore na Bukovej hôrke v Bukovciach. Arsenij Kocak bol na vtedajšiu dobu nezvyčajne vzdelaný, ovládal niekoľko cudzích jazykov. Zaoberal sa výskumom latinského jazyka, historickej gramatiky, najmä staršej ruštiny a staroslovienčiny, ktorú považoval za jazykový prazáklad slovanských jazykov. Je autorom syntaktickej gramatiky pod názvom **Gramatika russkaja o slovosloženiji slova jazyka slovenskago ili russkago... no takozde i latinskago jazyka**. Začal ju písať ako profesor v Krásnom Brode v r. 1768 a ukončil ju v r. 1788. Arsenij Kocak ju napísal z národnej hrdosti, „aby Rusínov nepovažovali za nevzdelancov, ktorí nemajú ani vlastnú gramatiku.“ Táto gramatika je veľmi cenná. Považuje sa za prvé dielo popisu a charakteristiky severovýchodných zakarpatských ukrajinských nárečí a súčasne za jednu z prvých gramatík na Zakarpatsku vôbec. V krásnobrodskom kláštore napísal ešte veršované cirkevno-slovanské dielo

Pravila i nastavenija, ktoré v r. 1927 tlačou vydal G. Kinach (G. Kinach pôsobil ako knihovník v kláštornej knižnici v Mukačeve). O veľkej pracovitosti a širokej oblasti záujmov Arsenija Kocaka svedčí jeho rozsiahla rukopisná pozostalosť (vyše 30 kníh) v cirkevnoslovanskom a latinskom jazyku. Väčšina z nich má filozoficko-teologický charakter. Niektoré z kníh majú rozsah 400-600 strán. Zachovali sa v kláštornej knižnici v Mukačeve a niektoré sa nachádzajú v oddelení rukopisov a starých tlačí Štátnej univerzity v Užhorode (teraz Užhorodská národná univerzita). Popri pedagogickej činnosti sa A. Kocak zaoberal aj humanitnými a spoločenskými vedami a čiastočne aj prírodnými vedami. V rámci výskumných prác o Kocakovej gramatike Jozef Dzendzeliv's'kyj objavil tri nové, doteraz neznáme diela A. Kocaka, a to: moralisticko-didaktické dielo **Pochvala o premudrosti trojakoj vo vici sa/mo/javlenoj** a dve filozofické diela **Tropus** a **Lingua**, ktoré sú napísané v latinskom jazyku. Novoobjavené dielo Pochvala... sa od predchádzajúcich Kocakových diel líši tým, že Kocak ho napísal ako umelecké (beletristické) dielo, ktoré z hľadiska dejín literatúry si zaslúži osobitnú pozornosť. Z hľadiska literárneho žánru je to pochvalná (oslavná) poéma (enkómia), ktorá obsahuje 290 veršov a má 11 strán. Kompozične je zložená z troch častí: prozaický predslov, nábožensko-moralistická časť (oslavuje sa v nej Svätá Trojica), svetská časť (oslavuje sa v nej víťazstvo ducha, veľkosť, krása a dôstojnosť ľudského rozumu). Kocak v tomto diele rozlišuje trojakú múdrosť: najväčšia múdrosť je v osobe Syna Božieho, druhá múdrosť, to sú dary Ducha Svätého, tretia múdrosť je vrodená v každom človeku. Autor v Pochvale... spieva hymnus obyčajnému, prirodzenému ľudskému rozumu, ľudskej múdroti a vede, ktorá povznáša a obohacuje človeka, znásobuje jeho sily a skrášľuje život. Latinsky napísaný rukopis Tropus je spätý s Kocakovým výkladom poetiky a rétoriky v kláštorných školách. Rukopis obsahuje 16 strán. Rozoberajú sa v ňom otázky metonymie, syntaxe, metafory a pod.

Arsenij Kocak zomrel 12.4.1800 v kláštore v Mukačeve. V roku 2017 si pripomíname 280. výročie jeho narodenia. Arsenij Kocak je významný nielen pre rusínsko-ukrajinskú kultúru a literatúru na Slovensku, ale jeho práce sú prínosom pre ukrajinistiku, rusinistiku a slavistiku.

Emília Kudlová

foto: <http://www.lem.fm/280-rokiv-od-nanrodzhinya-arseniya-kotsaka/>

Použitá literatúra

HANUDELOVÁ, Zuzana: Arsenij Kocak/Zuzana Hanudel'. In: Družno vpered.- Č. 3 (1987), s. 24-25.- V rubrike Istoryčnyj kalendar

KUDLOVÁ, Emília: Poznávajme osobnosti nášho regiónu : Dionýz Ilkovič, Arsenij Kocak, Ivan Polyvka/Emília Kudlová. Svidník : Okresná knižnica,1995. - 22 s. - ISBN 80-85147-18-1.

Naukovyj zbirnyk Muzeju ukrajins'koji kul'tury u Svydnyku. Č. 15, 2. diel. Pramene. Bratislava – Prešov : Slovenské pedagogické nakladateľstvo ; Oddelenie ukrajinskej literatúry v Prešove, 1990. 436 s.

Z pera našich čitateľov

Napísali ste nám:

Tradičná literárna beseda

„Každý človek je potenciálnym čitateľom, ktorý konkretizuje svoje správanie, ale aj svoje poznanie so skúsenosťami literárneho hrdinu. A práve v tom spočíva závažnosť napísaného, nakoľko vznikol duchovný zväzok prostredníctvom slova“. Takéto slová Ivana Jackanina, predsedu ukrajinských spisovateľov na Slovensku odzneli v úvode tradičnej besedy s ukrajinskými spisovateľmi v prvý deň 63. Slávností kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska v Podduklianskej knižnici vo Svidníku.

Na tohtoročnej literárnej besede sa svojou tvorbou a knižnými vydania predstavili piati literáti a vydavatelia. Vasil' Husti, prozaik, básnik, prekladateľ a predseda Zakarpatskej organizácie Spolku spisovateľov Ukrajiny nebol vo Svidníku po prvýkrát. Tentokrát predniesol ukážku svojej najnovšej poézie.

Viktor Braslavec, riaditeľ užhorodského vydavateľstva Karpaty, oboznámil prítomných s knižnými vydania z oblasti ľudového umenia, kultúry, náboženstva a pod. Patria medzi nich aj Zakarpatské ľudové balady v zápisoch ukrajinského folkloristu Petra Lintura (reedícia z roku 1958). Tomuto folkloristovi sa v 20. rokoch 20. storočia podarila v Horinčove pri Chuste unikátna vec – zapísať 300 ľudových rozprávok v jednej lokalite. Ide o skutočnú raritu. Práve tieto nevšedné ukážky ľudovej slovesnosti vyjdú o mesiac v knižnej podobe. Ďalšou kuriozitou tohto vydavateľstva bude publikácia písomností, týkajúcich sa Augustína Vološina (1886 – 1945), prvého prezidenta samostatnej Karpatskej Ukrajiny, ktoré sa našli pri rekonštrukcii na pôjde starého domu v Užhorode.

Rodák už zo spomenutého Horinčova, Stepan Biľak, bol ďalším hosťom besedy. Hoci povoláním je lekár, píše básne. V literatúre nejde o ojedinelý jav. Ukrajinský básnik na Slovensku MUDr. Jozef Zbihlej (pochádza zo Stebníka, žije v Michalovciach) taktiež sa venuje písaniu poézie. Zo svetových lekárov-spisovateľov snáď najznámejší je ruský lekár, dramatik a spisovateľ Anton Pavlovič Čechov.

Častým hosťom na uvedených literárnych besedách je Jaroslav Fedyšin, riaditeľ vydavateľstva TIMPANI v Užhorode. Práve poézia Stepana Biľaka vyšla v jeho vydavateľstve. Koncom minulého roku tam uzrela svetlo sveta aj kniha, venovaná tvorbe ukrajinského básnika a spisovateľa na Slovensku Eliáša Galajdu (rodáka z Čertižného), obsahujúca výber z jeho plodnej literárnej činnosti (poézia, próza a literárna kritika).

Počas besedy so spisovateľmi Ivan Jackanin vyslovil aj tieto sentencie: „Niekedy sa sám seba pýtam, či už pominuli časy papierových kníh a či skutočne vytlačené slovo odíde do zabudnutia? Ale zároveň vzniká aj otázka, či dokáže súčasná technika to, čo dokáže a vie urobiť slovo? Koniec koncom práve vďaka slovu vznikla aj technika, ktorá teraz akoby ho chcela poslať do zabudnutia“. Podľa názoru ďalšieho hosťa besedy Miroslava Dočynca, spisovateľa a riaditeľa mukačevského vydavateľstva Karpatská veža, žiadna technika nezamení tlačенú knihu, jej vôňu, šuchot strán či priamy dotyk s ňou – pohladenie knihy čitateľom.

Všetci hostia darovali Podduklianskej knižnici knihy, reprezentujúce jednotlivých autorov a vydavateľov. Pozoruhodnou je kniha od Miroslava Dočynca s názvom „Tryb“. „Tryb“ je archaické ukrajinské slovo vo význame chod, spôsob. Práve „tryb žytťa“ a „tryb mysleňňa“ (spôsob života a spôsob myslenia) zakarpatského mudrca Andreja Vorona, ktorý cíti, myslí a koná v duchu dávnej kresťanskej tradície, tvorí gro tejto publikácie. Poznámky Andreja Vorona (zomrel 104 ročný) z pozorovania prírody, pocity od uvideného a počutého, modlitby, porekadlá a malé tajomstvá – rady do života Miroslav Dočynec zostavil a vydal v knižnej podobe. V úvode autor píše: „To nie je román. Je to spoved' veľkej duše. Je to viac ako literatúra. Je to dar osudu tomu človeku, ktorý sa sám seba pýta: „Kto som, odkiaľ a kam idem a aké mám možnosti?“

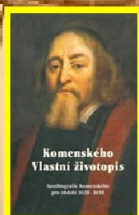

Nadežda Varcholová

Police plné kníh

Nájdete v našej knižnici

Komenského Vlastní životopis. Autobiografie Komenského pro období 1628-1658. - Petrovice : ProfiSales, 2017. - 130 s.

Komenského vlastný životopis zachytáva spomienky z rokov 1628-1658, od odchodu do exilu až po nájdenie konečného útočiska v Amsterdame. Tento posledný Komenského spis, vydaný až roku 1670 pod názvom Pokračovanie v bratskom napomínaní, vznikol v obrannej polemike ako reflexia aj obhajoba vlastného života. Autor sa priznáva k motivácii svojho reformného diela, ktoré chápal ako službu mládeži i celému ľudstvu. Jediný dochovaný exemplár bol objavený a vydaný až začiatkom minulého storočia. Málo známe dielo, ktoré teraz sprístupňujeme širšej verejnosti, obsahuje veľa podrobností o osudoch a názoroch "učiteľa národov" a zároveň nám ukazuje jeho ľudský rozmer.

Nováková, Daniela - Brezovická Šebeková, Ľubica Emka a lesné zvieratká. - Vrútky : Advent-Orion, 2016. - 65 s.

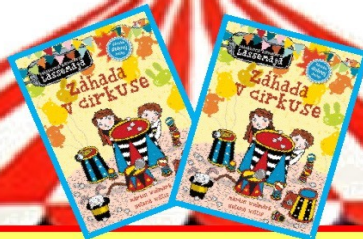
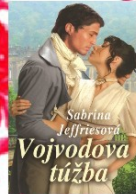
Les je veľmi zaujímavé miesto, ktoré ukrýva mnoho prekvapení, no číhajú v ňom aj nástrahy. Zvedavé dievčatko Emka to sama zistí, keď sa jedného dňa rozhodne pozdraviť lesné zvieratká. Medzi vysokými stromami stretne hladného ježka, uhundraného jazveca aj múdru pani sovu, ktorá ju varuje pred nebezpečenstvom... Príbeh vhodný pre 3-až 5-ročné deti je popretkávaný didaktickými úlohami, súvisiacimi s dejom.

Jeffriesová, Sabrina : Vojvodova túžba.
Bratislava : Slovenský spisovateľ, 2017. - 287 s.

Maximilian Cale, vojvoda z Lyonsu, celý život smúti za svojim starším bratom Petrom, ktorého uniesli ešte ako dieťa a neskôr údajne zahynul pri požiari. Keď sa zo záhadného listu dozvie, že Peter by mohol byť nažive, ihneď sa rozhodne vyhladať pisateľa tohto listu Tristana Bonnauda. Pátranie ho zavedie k Tristanovej sestre Lisette. Krásna a bystrá Lisette si o brata, vyšetrovateľa francúzskej polície, robí veľké starosti, keďže o ňom už celé mesiace nepočula.

Je ochotná Maxovi pomôcť v pátraní, no má jednu podmienku: trvá na tom, že do Paríža ho bude sprevádzať v prestrojení za jeho manželku...

WIDMARK, Martine

Záhada v cirkuse. - Bratislava : Verbarium, 2017. - 71 s.

Do botorkova zavíta cirkus. Kým sa obecnstvo dobre baví na kázelníkoví a klaunoví, začne miznúť rôzne veci: peňaženky, telefóny, šperky. Policajný komisár podozrieva viacerých, no ani jedného z nich pri čine repristitkre. Našťastie, do prípadu sa zapoja Basse a Maja. Pomôžu mu ho vyriešiť?

Nadežda Mičáková

Jazykové omyly

V tejto rubrike sa venujeme otázkam jazykovej správnosti, cudzím slovám a frekventovaným nespisovným slovám, ktoré uvádzame spisovným náprotivkom, vychádzajúc z diela Krátky slovník slovenského jazyka, Bratislava 2003 a Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax, Bratislava, 2005.

Výstroj; výzbroj

Slovo **výstroj** vyjadruje súhrn predmetov na vykonávanie istej (špeciálnej) činnosti a je mužského rodu, nie ženského. Správne hovoríme **vojenský, poľovnícky, horolezecký výstroj**.

Slovo **výzbroj** je ženského rodu a vyjadruje súhrn zbrojných prostriedkov, napr. **vojenská výzbroj, poľovnícka výzbroj**.

Snímka

V slovenčine je podstatné meno **snímka** ženského rodu. Spisovné sú tvary **na snímke pľúc** (nie na snímku pľúc), **dvoch röntgenových snímok** (nie snímokov), **na röntgenových snímkach** (nie snímkoch).

Prídavné mená na -lý

Zakončenie prídavných mien na **na -lý** je zastarané. Namiesto týchto prídavných mien **nahluchlý, nažltlý, predošlý** preferujeme prídavné mená **zle počujúci, žltkastý, predchádzajúci**.

Ludmila Očipková

Viete, ze... Viete, že...

- ◆ **leporelo** /špan./ obrázková skladacia kniha pre deti
- ◆ **lexikografia** /gréc./ náuka o zostavovaní slovníkov; zostavovanie slovníkov; slovníková literatúra
- ◆ **lexikón** /gréc./ väčší slovník, obyč. náučný
- ◆ **libreso i libresso** /tal./ kaviareň, kde sa podáva rýchlo pripravená čierna káva podľa talianskeho spôsobu, kombinovaná s knižnicou; espresso s čítárňou
- ◆ **libri prohibiti** /lat./ z rôznych dôvodov zakázané knihy; katolíckou cirkvou zakázané knihy
- ◆ **liliput** /podľa osôb románu spisovateľa J. Swifta Gulliverove cesty/ druh malého knižného formátu, najmä slovníka
- ◆ **linoleorez** /lat. + slov./ tlačová platňa na kníhtlač, rezaná nožmi a dlátkami do linolea
- ◆ **literárčina** /lat./ slang. literárna činnosť
- ◆ **literárnosť** /lat./ literárny ráz; literárna vlastnosť
- ◆ **literát, literátka** /lat./ kto je literárne činný; spisovateľ, publicista
- ◆ **literátorstvo** /lat./ zastar. literárna činnosť
- ◆ **literátstvo** /lat./ činnosť literátov
- ◆ **litografovať** /gréc./ tlačiť knihy, obrazy z kameňa
- ◆ **lyrik** /gréc./ básnik opisujúci subjektívne city, nálady; lyrický básnik

Prameň: ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana. 1997. *Veľký slovník cudzích slov*. Veľký Šariš : SAMO – AAMM, 1997. 1310 s. ISBN 80-967524-0-5.

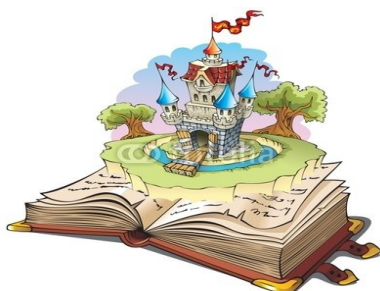
Najkrajšie knižnice sveta

Ponúkame Vám pohľad na vybrané svetové knižnice, ktoré jednoducho musíte vidieť, určite budete očarení nielen ich architektúrou.

Tipy na domáce knihovníčky

Zdroj:

<https://www.facebook.com/knihovna.chrastany/photos/a.350983914985644.59176983.350952618322107/126099269394757/?type=3&theater>

<https://www.facebook.com/knihovna.chrastany/photos/a.350983914985644.59176983.350952618322107/1272221422861884/?type=3&theater>

<https://www.facebook.com/knihovna.chrastany/photos/a.350983914985644.59176983.350952618322107/1272982566119103/?type=3&theater>

<https://www.facebook.com/knihovna.chrastany/photos/a.350983914985644.59176983.350952618322107/1272970349453658/?type=3&theater>

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonali tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

JÓBOVA ZVEST' – veľké nešťastie, veľké pohromy

Jóbova zvesť – vysvetlenie tohto termínu nájdeme v Biblii, ktorá hovorí, že v arabskej krajine zvanej Uz, žil človek zvany Jób. Bol dobrý, spravodlivý, zbožný a žil mravným životom, za čo si ho ľudia veľmi vážili a mali ho radi. Bol však aj bohatý,

lebo mal veľké stádo dobytká a mnoho služobníkov, ktorí ho pásli. Jeho rodina bola početná, mal sedem synov a tri dcéry. Títo striedavo usporadúvali rodinné posedenia a hostiny a tak upevňovali svoje súrodenecké vzťahy. Boh mal z Jóbovej rodiny radosť, čo sa však nepáčilo diablove, ktorý Bohu tvrdil, že Jóbovi je ľahko byť dobrým, keď sa mu všetko darí, majetok sa mu rozmnožuje a rodina je tiež dobre zaopatrená. Preto Boh dovolil, aby diabol Jóba poriadne potrápil a tak ho vyskúšal. Raz, keď sa Jóbovi synovia a dcéry zišli u najstaršieho z nich a hodovali, prišiel k Jóbovi posol, ktorý mu zvestoval, že nepriatelia mu odohnali stáda volov a povraždili sluhov, ktorí ich pásli. Hneď za tým prišli postupne ďalší poslovia s hroznými

zvest'ami, že Jób prišiel aj o ďalšie stáda a služobníkov. Nakoniec sa dozvedel zvesť najstrašnejšiu: prudký vietor zničil dom, v ktorom hodovali všetky jeho deti a v troskách domu celá rodina zahynula. Jób bol tou zvesťou zdrvený, no nezúfal a ďalej chválil Boha: Boh dal – Boh vzal. Preto diabol zoslal na Jóba ešte strašnú vredovú chorobu, takže sa od neho odvrátila aj jeho žena a jeho priatelia. Jób však vo svojej viere vytrval, preto ho Boh uzdravil, vrátil mu majetok, on sa znova oženil a kým sa dožil vysokého veku, narodilo sa mu znova sedem synov a tri dcéry.

Nečakané zlé správy preto podľa tohto príbehu nazývame Jóbovými zvest'ami.

obrázok na: [https://en.wikipedia.org/wiki/Job_\(biblical_figure\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Job_(biblical_figure))

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

Čas na zábavu

Zasmejme sa

„Váš román je skvelý! A ten strhujúci záver!“

„A jako sa vám páčila prvá kapitola?“

„Tak ďaleko som sa ešte nedostal...“

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

5								
	1	7		4	2			
2		6	3	1	5	4		
7	9	2	4			1	3	
	6						2	
			2			7	6	
1					3	8	4	
6	3	5		9				
4				7				

5						7		
		4		2				
	1	8	3	4	7			
		2	6				7	9
1	9				8		3	
4	8	7	5					
9						2	4	
		3				6	5	
					1		8	

**Podduklianský knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Očipková, Nadežda Mičáková**